

SECOND SESSION
CHAIRMAN: PROF. DR. YEŞİM İŞİL ÜLMAN
21 MAY 2014 WEDNESDAY 13.30-14.45

KONYA BÖLÜMÜ FOLKLORİK VETERİNER HEKİMLİĞİNDE RUMİNANTLARDA DOĞUM BİLGİSİ VE JİNEKOLOJİ

Çağrı Çağlar Sinmez,¹ Aşkın Yaşar²

¹ Assist. Prof., Erciyes University, Faculty of Veterinary Medicine, Dept. of History of Veterinary Medicine and Deontology, Kayseri, cagribey6038@hotmail.com

² Prof., Selçuk University, Faculty of Veterinary Medicine, Dept. of History of Veterinary Medicine, Konya, ayasar@selcuk.edu.tr

Hitit, Pers, Hellenistik Dönem, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı Devleti egemenliğine tanıklık etmiş; Anadolu medeniyetlerinin ilk izlerinin görüldüğü ve Selçuklulara başkentlik yapmış olan Konya Bölümü, tarihi derinliği nedeniyle, folklorik açıdan büyük önem taşımaktadır.

Çalışmada, Konya Bölümü'nde ruminantlarda geçmişten günümüze ulaşan doğum bilgisi ve jinekoloji hakkında tedavi, yöntem ve tekniklerin ve bu alandaki kültür mirasının ortaya çıkarılması, halk arasında kullanılan bitkisel, hayvansal ve mineral kökenli ilaç hammaddelerinin günümüzdeki alternatif ve tamamlayıcı tedavi arayışlarına temel oluşturmasına katkı sağlanması amaçlandı.

Çalışmanın materyalini, Konya Bölümü'nde toplam 745 kaynak kişiden (halk hekimliği uygulayıcıları, hayvan sahipleri, hayvancılıkla uğraşan kişiler) doğum bilgisi ve jinekoloji hakkında bilgi sahibi olan 347'sinden bilgi derleme formu yoluyla elde edilen yazılı, sözlü ve görsel veriler oluşturdu.

Çalışmada, ruminantlarda gebelik teşhisi, cinsiyet tayini, damızlık seçimi, kısırlaştırma, emzirme sorunları, üreme sorunları, doğumdan sonra anne ve yavrunun bakım ve beslenmesi ile geleneksel süt sağım yöntemine ilişkin veriler elde edildi.

Mastitiste, hastalığın ahırı terk etmesi için ahır içine "avula tası" konulduğu, bir hocaya okutulan tuzun hayvana yedirildiği, inek memesi yaralarında ve mastitiste memelere köstebek toprağının sürüldüğü; meme ödemi tedavisinde memelere soğuk su, sirke, yoğurt, ispirto, sumak, tahin, turşu suyu, ak toprak veya çamurlu çim sürüldüğü; prolapsus uteri'de rahimin yerine yerleştirilmesini takiben hayvanın vulvasına dikiş atıldığı ve keçe, koyun yünü veya odun parçaları ile tampon yapıldığı; retensiyo vakalarında aşağı sarkan yavru zarlarına ayakkabı bağlandığı ve ineğe oral yoldan soğan yedirildiği; agalaksi hastalığında hayvanların yatıra götürüldüğü tespit edildi.

Sonuç olarak, Konya Bölümünde folklorik uygulamaların eski uygarlıklardan beri halk tıbbında kullanılan dinî-sihri, ampirik ve rasyonel tedavi modellerine örnek gösterilebileceği; ruminantların cinsiyet ve üreme özelliklerine göre Türkçe isimlendirilmeleri, Türk dilinin ve Türk halk kültürünün yaşadığını ve korunduğunu gösteren önemli birer kanıt olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Doğum bilgisi; Folklorik veteriner hekimliği; Veteriner jinekoloji; Konya Bölümü; Ruminant

OBSTETRICS AND GYNECOLOGY ON RUMINANTS AT KONYA FOLKLORIC VETERINARY MEDICINE

Konya, as a city, it housed many cultures and empires. These were Hittite, Pers, Hellenistic Period, Rome, Byzantium, Seljuk and Ottoman Empire. Konya also was capital city of Seljuk Empire. As a result; Konya is the one of the most important city that it has carried out historical background in terms of folkloric till now since the beginning.

In this study, the aim was that to uncover to treat, methods and technicals about obstetrics and gynecology. Also, the study was to contribute to among the people used in the herbal, animal and mineral origin of drugs current alternative and complementary treatment seeking to create the basis on ruminants between at the time and nowadays in Konya.

The study materials have been occurred number of 745 people (folk medicine practitioners, animal owners, other resource persons) in Konya. Also written, visual and oral informations and documents have been given by the number of 347 people who have knowledge about obstetrics and gynecology.

The study has given us those data such as pregnancy diagnosis on ruminants, sex type, chosen of breeding, castration, problems about breast-feeding and reproduction, mother-baby care and feeding after birth, traditional to get milk on ruminants.

In mastitis, many methods were been used to get rid of the disease, such as sanctified salt had been eaten by the sick animal. If there was a wound on the animals breast, the mole's soil had been spread. In the treatment of breast oedema, vinegar, cold water, yogurt, sumac, tahini, pickle juice, white soil or muddy grass were used to treat the animal. In prolapsus uteri, the vulva stitches and felt, wool or piece of wood with a buffer after the placement of uterus, in retention in cases of dangling down placenta tied with shoes and the cow oral onion given, in agalaksi disease animals were carried to holy tomb was determined.

In the conclusion, folkloric methods have been used since the oldest civilization till nowadays. Those methods are just the examples for folk medicine and treatments, such as religious/magic, empirical and rational treatments. It shows up that ruminants have been named in Turkish by their types of reproduction features. Therefore we understand that it is accepted as a prove of Turkish folk tradition and culture is lived, known and protected.

Keywords: Obstetrics; Folkloric veterinary medicine; Veterinary gynecology; Konya Region; Ruminant